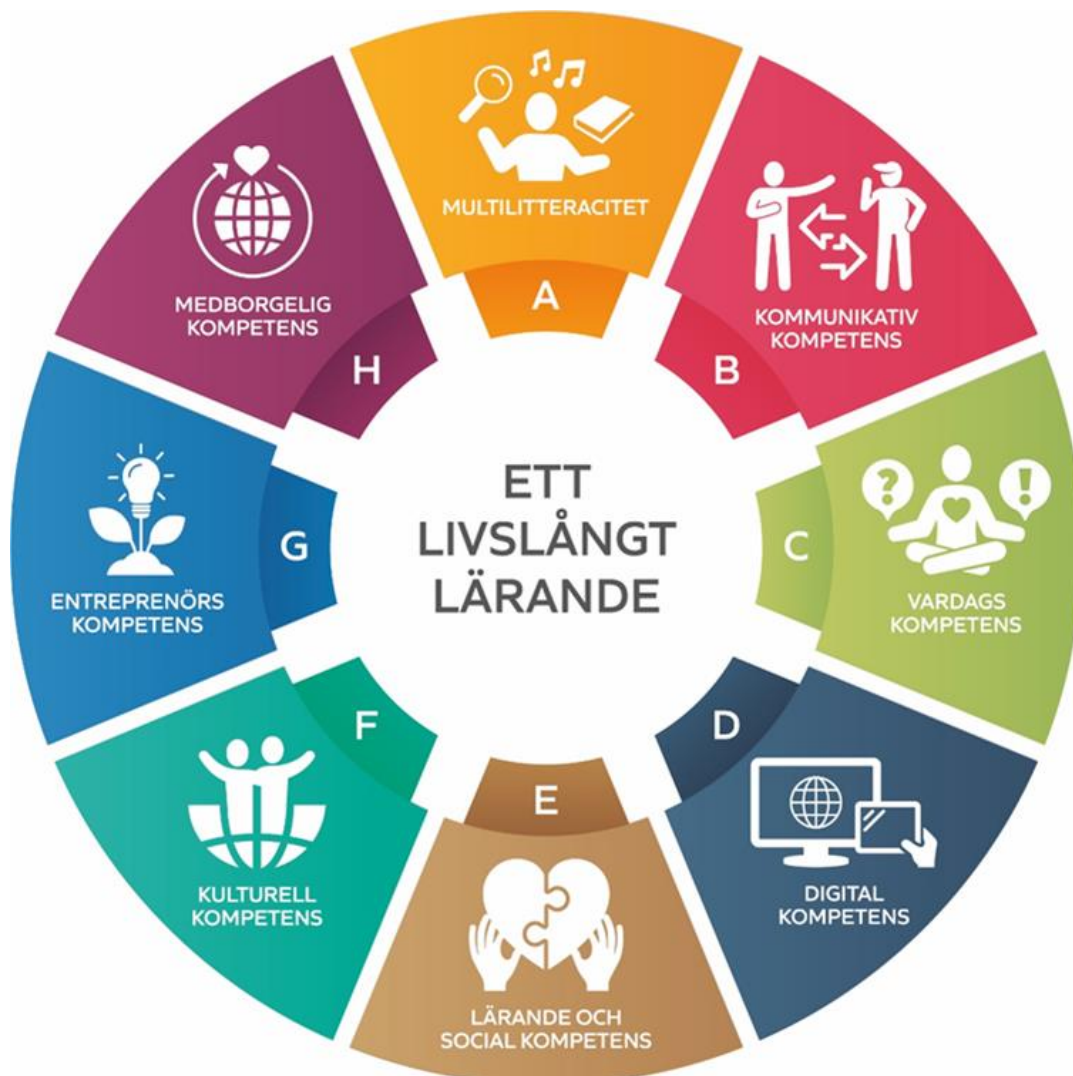

LÄROPLAN FÖR GRUNDSKOLAN PÅ ÅLAND

ÄMNEDEL

Omgivningskunskap åk 1-4

Innehåll

Läroämnets övergripande syfte åk 1-4	2
Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 1-2	2
Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 1-2	5
Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 3-4	8
Centralt innehåll för åk 3-4	8
Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 3-4	10

OMGIVNINGSKUNSKAP

Läroämnets övergripande syfte åk 1-4

Undervisningen i omgivningskunskap syftar till att eleven ska få bekanta sig med närmiljön och förstå sambandet mellan läroämnet och omgivningen. Det centrala syftet för läroämnet omgivningskunskap är att eleven utvecklar förståelse för hur människans val påverkar livet och miljön i dag och i framtiden. I läroämnet integreras ämnesområdena biologi, geografi, fysik, kemi, samhällskunskap och hälsokunskap. Eleven ska utveckla en helhetsuppfattning såväl ur naturvetenskapliga som humanvetenskapliga perspektiv.

Undervisningen ska stöda eleven att utveckla sin världsbild och sitt förhållande till miljön samt att växa som människa. Målet för undervisningen i omgivningskunskap är att eleven lär känna och får en ökad förståelse för naturen och den byggda miljön, samhället, sig själv och andra människor samt för betydelsen av hälsa och välbefinnande. Omgivningskunskapens tvärvetenskapliga karaktär förutsätter att eleven får en introduktion i arbetsprocesser som att söka, bearbeta, presentera och värdera information i olika situationer. De ekologiska, kulturella, sociala och ekonomiska perspektiven på hållbar utveckling ska beaktas i undervisningen i omgivningskunskap. Undervisningen ska ha ett normmedvetet förhållningssätt och bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt lyfta värdet av mångfald.

Omgivningskunskap ska lägga grund för kunskaper inom de olika ämnesområdena som ingår. I flera av ämnesområdena kan innehållet med fördel behandlas ur ett historiskt perspektiv.

- Inom *biologi* är det centralt att eleven får kunskap om naturen, människan, livet och dess utveckling samt villkoren för liv på jorden samt utvecklar grundläggande artkännedom.
- Inom *geografi* är det viktigt att eleven undersöker elevens egen närmiljö och utvecklar grundläggande kartkunskap och namngeografi.
- Inom *fysik* ska eleven introduceras till naturens grundstrukturer och fenomen.
- Inom *kemi* är det centralt att iakta olika ämnen i elevens omgivning. Eleven ska få undersöka, beskriva och förklara ämnens egenskaper och användning.
- Inom *samhällskunskap* får eleven utveckla en grunduppfattning om hur närsamhället är uppbyggt och elevens egen roll i samhället samt träna praktiska samhällsfärdigheter.
- Inom *hälsokunskap* är syftet att eleven ska utveckla förståelse för faktorer som stöder hälsa, välbefinnande, trygghet och säkerhet.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 1-2

I årskurserna 1–2 planeras undervisningen i omgivningskunskap som helheter där man granskar elevens närmiljö. Eleven får öva sig att samarbeta i olika grupper. Eleven ska få öva

sig att uttrycka sig om sitt eget välbefinnande, trygghet och säkerhet. Tyngdpunkten i undervisningen ska läggas vid elevens egna observationer, laborationer och experiment. Det är viktigt att eleven deltar och samverkar i genomförandet av enkla undersökningar.

Utgångspunkten vid valet av arbetssätt och lärmiljöer är elevens egna erfarenheter, upplevelser och tidigare kunskaper. Arbetssätt som med fördel kan användas är till exempel lek, skapande verksamhet, drama och berättelser. Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen. Ett språkutvecklande arbetssätt ska användas och digitala verktyg ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt.

Som lärmiljöer används skolans lokaler, den närliggande naturen och omgivningen, olika sociala sammanhang och digitala lärmiljöer. Samarbete med lokala aktörer såsom naturskolor, museer, företag, föreningar och andra organisationer uppmuntras. Eleven ska få möjlighet att ta del av diskussioner ur olika perspektiv kring lösningar på elevnära problem. En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll för åk 1-2

Metoder och arbetssätt

Som innehåll väljs problemlösnings- och undersökningssuppgifter med anknytning till naturen, den byggda miljön, vardagliga företeelser samt människan och samhället. Med hjälp av uppgifter introduceras eleven till insikt i de olika faserna av en undersökning. Eleven ska få utveckla förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.

- hypotes, utförande och utvärdering
- observation av naturfenomen
- trygg användning av undersöknings- och arbetsredskap
- introduktion till kartan
- trygg användning av informations- och kommunikationsteknik
- grundläggande förståelse för källor
- lokala nyheter

Säkerhet och samhälle

Eleven får öva att röra sig på ett säkert sätt i närmiljön och i trafiken. Eleven utvecklar förmågan att hantera olika situationer i vardagen, att respektera fysisk integritet och att identifiera och förebygga mobbning.

- skolstarten, skolarbete
- familjerelationer och kamratskap
- skoltrivsel och antimobbningsverksamhet

Omgivningskunskap åk 1-4, ÅLp21

- överenskommelser och regler
- brandsäkerhet
- trafiksäkerhet, trafikmärken och -regler
- nödsituationer och enkla åtgärder i första hjälp
- introduktion till pengar och konsumtion
- arbeten och yrken
- åländsk kulturmiljö och åländska traditioner

Kropp och hälsa

Eleven får kunskap om främjande av både fysiskt och psykiskt välbefinnande. Eleven får öva sina emotionella färdigheter, såsom empati, respekt för sig själv och andra. Eleven ska utveckla kunskap om hälsa, välmående och lärande.

- människokroppens delar och viktigaste organ
- människans sinnen
- övning i att förmedla sina känslor och tankar
- verbal och icke-verbal kommunikation
- hälsovanor och ansvar för den egna hälsan, kost, hygien, sömn

Natur och miljö

Eleven övar sig att iaktta och undersöka naturen i olika naturmiljöer och byggda miljöer i närheten av skolan. Naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider studeras.

- förutsättningarna för liv – näring, vatten, luft och värme
- grunderna till olika arters fortplantning
- dricksvattnets ursprung
- tamdjur och odlingsväxter
- vilda växter och djur, grundläggande artkännedom
- enkla näringskedjor
- introduktion till planeten jorden och rymden
- tid: år, årstider, månaderna, veckodagarna och klockan
- väderfenomen

Hållbar utveckling

Innehållet i undervisningen ska belysas ur olika hållbarhetsperspektiv. Eleven får delta i aktiviteter som främjar välbefinnandet i den närmaste omgivningen och i skolan. Eleven introduceras till ekologiskt tänkande.

- sortering, återanvändning och återvinning
- tillhörighet i den egna hembygden och dess betydelse
- reflektion kring hur egna handlingar påverkar en själv, andra, den närmsta omgivningen och miljön

Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 1-2

Utvärdering och respons ska vara handledande och sporrande. Syftet med responsen är att stöda elevens utveckling av kunskap och färdigheter inom alla delområden. Utvärderingen ska grunda sig på mångsidig information om elevens lärande, kunnande, arbete och framsteg. Genom formativa arbetsätt blir utvärderingen en naturlig del av läroprocessen.

I årskurserna 1-2 är det specifika uppdraget för undervisningen i omgivningskunskap:

- att väcka elevens intresse och nyfikenhet för de olika delområdena inom läroämnet
- att utveckla elevens förmåga att undersöka, agera och röra sig tryggt och säkert i närmiljön
- att utveckla elevens förståelse för faktorer som stöder hälsa och välbefinnande

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens som anknyter till målet	Kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2
Väcka elevens intresse och nyfikenhet för de olika delområdena inom ämnet.	Eleven utvecklar intresse och nyfikenhet för de olika delområdena inom ämnet.	A, C, E, F, G, H	<i>Intresse och nyfikenhet utvärderas och kan nämnas i omdömet men en nivå för goda kunskaper anges inte.</i>
Introducera eleven till att se sitt eget lärande och iakttä sin arbetsprocess genom självutvärdering och kamratrespons.	Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.	B, C, E	<i>Självutvärdering och kamratrespons används inte som grund för omdöme.</i>
Metoder och arbetsätt			
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2
Handleda eleven att se sitt eget lärande, sätta upp egna mål och öva att arbeta långsiktigt.	Eleven utvecklar förmåga att se sitt eget lärande.	E, G	Eleven kan beskriva vad hen lärt sig och vad hen vill bli bättre på.
Handleda eleven att undersöka och observera med hjälp av sina sinnen och röra sig i sin närmiljö.	Eleven utvecklar förmåga att undersöka och observera sin närmiljö.	E, H	Eleven deltar i aktiviteter där man observerar och undersöker närmiljön.
Uppmuntra eleven att ställa frågor och göra små undersökningar utgående från gemensamma reflektioner.	Eleven utvecklar förmåga att ställa frågor och ta del av gemensamma reflektioner.	B, E	Eleven vågar ställa frågor och lyssnar på andras åsikter.
Introducera eleven till olika arbetsmetoder, redskap och enkla experiment inom	Eleven utvecklar förståelse för omgivningskunskaps arbetsprocesser.	A, C, D, E, G	Eleven känner till något undersökningsredskap och deltar i enkla experiment.

Omgivningskunskap åk 1-4, ÅLp21

omgivningskunskapens ämnesområden.			
Handleda eleven till att utveckla förmågan att presentera och delge sina resultat och observationer.	Eleven utvecklar förmåga att presentera och delge resultat.	A, B, D, E	Eleven kan presentera resultat av observationer för en mindre grupp.
Introducera eleven till att använda digitala verktyg för att söka information och dokumentera observationer.	Eleven utvecklar förmåga att använda digitala verktyg för att söka information och dokumentera observationer.	A, D, E	Eleven prövar på att söka och dokumentera information med hjälp digitala verktyg.
Använda språkutvecklande arbetssätt för att utveckla elevens ord och begreppsförståelse inom omgivningskunskapens olika områden.	Eleven utvecklar begreppsförståelse inom omgivningskunskap.	A, B, E	Eleven kan använda ämnesspecifika ord och begrepp inom behandlade områden i omgivningskunskapen.
Säkerhet och samhälle			
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2
Vägleda eleven att agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar och förstå motiveringarna för dem.	Eleven utvecklar förståelse för regler och anvisningar.	C, H	Eleven känner till skolans och klassens trivselregler och förstår innebörden för sig själv och andra i skolan.
Introducera eleven till grundläggande kartkunskap och tolkning av bilder och modeller av omgivningen.	Eleven utvecklar grundläggande förståelse för kartans uppbyggnad.	A, C, E, F, H	Eleven kan i stora drag beskriva vad en karta är och känner igen bilder på den närliggande omgivningen och miljön.
Uppmärksamma eleven på mobbningsens olika former och informera eleven om arbetsgången i antimobbingsarbete.	Eleven utvecklar förståelse för mobbning samt dess innebörd och följder.	C, E, H	Eleven kan känna igen olika tecken på mobbning och vet hur man söker hjälp för sig själv och andra.
Handleda eleven att uppfatta farliga situationer i vardagsmiljön.	Eleven utvecklar kunskap om säkerhet i vardagsmiljön.	C, H	Eleven kan beskriva farliga situationer i vardagsmiljöer.
Handleda eleven att utveckla förståelse för säkerhet i trafiken och kunskap om regler och trafikmärken.	Eleven utvecklar kunskap om trafik och trafiksäkerhet.	A, C, H	Eleven kan beskriva trafikregler för sin skolväg och känner till några trafikmärken.

Omgivningskunskap åk 1-4, ÅLp21

Introducera eleven till delar av barnkonventionen och upplysa om trygga relationer och integritet.	Eleven utvecklar förståelse för barns rättigheter, trygga relationer och integritet.	B, C, E, F, H	Eleven känner till sina egna rättigheter, rätten till kroppslig integritet och kan beskriva en sund vänskap.
Kropp och hälsa			
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2
Undervisa eleven om människans kroppsdelar och viktigaste organ.	Eleven utvecklar grundläggande kunskap om människans kroppsdelar och viktigaste organ.	C	Eleven kan namnge flera av människans kroppsdelar och några organ.
Upplysa eleven om vikten av sunda levnadsvanor såsom sömn, mat och hygien.	Eleven utvecklar förståelse för vikten av sunda levnadsvanor.	C, H	Eleven kan beskriva några hälsofrämjande vanor och rutiner.
Natur och miljö			
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2
Handleda eleven att utveckla förståelse för de grundläggande förutsättningarna för liv.	Eleven utvecklar förståelse för de grundläggande förutsättningarna för liv.	C, H	Eleven kan benämna de grundläggande förutsättningarna för att någonting ska leva.
Handleda eleven att utveckla förståelse för tamdjurs och odlingsväxters betydelse.	Eleven utvecklar kunskap om tamdjur och odlingsväxter.	A, C, H	Eleven kan namnge några av bondgårdens djur och har grundläggande förståelse för matens ursprung och produktion.
Handleda eleven att utveckla artkännedom om vilda växter och djur.	Eleven utvecklar grundläggande artkännedom.	A, B, C, E	Eleven känner igen och kan namnge några organismer (svampar, djur, växter) i sin närmiljö.
Introducera eleven till vårt solsystem och planeternas namn.	Eleven utvecklar förståelse för jorden och rymden.	C, E, H	Eleven känner till några av planeternas namn och kan beskriva solens betydelse för livet på jorden.
Handleda eleven att beskriva väderfenomen.	Eleven utvecklar förståelse för väderfenomen.	A, C, E	Eleven kan beskriva olika väder och känner igen några vädersymboler.
Hållbar utveckling			
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2
Stöda eleven att utveckla känsla för miljön och handleda eleven att agera på ett	Eleven utvecklar förståelse för hållbart agerande i närmiljön.	H	Eleven känner till att avfallshantering har betydelse för miljön.

hållbart sätt i närmiljön och i skolan.			
Skapa tillfällen för eleven att öva sin förmåga att samarbeta och utveckla sina sociala färdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra.	Eleven utvecklar samarbetsförmåga och respekt.	B, C, E	Eleven kan samarbeta och tar hänsyn till andra.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 3-4

I årskurserna 3-4 planeras undervisningen i omgivningskunskap som helheter där näromgivningen granskas. Eleven får utveckla förståelse för sitt eget växande och sin utveckling. I slutskedet av lärokursen i omgivningskunskap funderar man också på de olika ämnesområdenas särdrag för att introducera eleven till den ämnesindelning som följer i de högre årskurserna.

Utgångspunkten vid valet av arbetssätt och lärmiljöer är elevens egna erfarenheter, upplevelser och tidigare kunskaper. Arbetssätt som med fördel kan användas är till exempel lek, skapande verksamhet, drama och berättelser. Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen. Ett språkutvecklande arbetssätt ska användas och digitala verktyg ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt.

Som lärmiljöer används skolans lokaler, den närliggande naturen och den byggda miljön, olika sociala sammanhang och digitala lärmiljöer. Samarbete med lokala aktörer såsom naturskolor, museer, företag och medborgarorganisationer uppmuntras. Det är viktigt att eleven ges möjlighet att delta och samverka i planeringen och genomförandet av enkla undersökningar och experiment. Eleven ska få möjlighet att ta del av diskussioner ur olika perspektiv kring lösningar på elevnära problem. En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll för åk 3-4

Metoder och arbetssätt

Som innehåll väljs problemlösnings- och undersökningsuppgifter med anknytning till naturen, den byggda miljön, vardagliga fenomen och företeelser samt människan och samhället. Med hjälp av uppgifterna får eleven insikt i de olika faserna av en undersökning eller ett experiment. Eleven ska få utveckla förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.

- hypotes, genomförande och utvärdering
- sökning och dokumentation av information
- trygg användning av undersökningsredskap

Omgivningskunskap åk 1-4, ÅLp21

- tolkning av kartor och kartsymboler
- trygg användning av informations- och kommunikationsteknik
- grundläggande mediekunskap och goda nätvanor
- grundläggande förståelse för källor och deras tillförlitlighet
- nyheter
- växtodling

Säkerhet och samhälle

Eleven får öva sig att beskriva vardagliga situationer, fenomen och företeelser från olika ämnesområden. Undervisningen tar upp grundläggande kunskaper kring levnadsförhållanden, befolkningsfördelning och näringar på Åland, i Finland och Norden. Eleven introduceras till demokratins grundprinciper, barnkonventionen och elevpåverkan.

- trygghet och antimobbningsverksamhet
- introduktion till det åländska samhällets uppbyggnad
- grunderna till privatekonomi (inkomster och utgifter)
- transport och kommunikation
- trafikregler och cykelkunskap
- allemansrätten och sjövätt
- grundläggande säkerhet kring brand och olyckor
- kartkunskap och grundläggande namngeografi inom Åland, Finland och Norden

Kropp och hälsa

Eleven ska få kunskap om människokroppen och centrala livsfunktioner. Eleven övar sig att identifiera olika fysiska och psykiska signaler för att bli medveten om sina egna tankar, känslor och behov. Eleven får insikt i kroppens funktioner och hälsofrämjande levnadsvanor.

- hälsa och sunda levnadsvanor
- känslor och kommunikation
- olika funktionsvariationer

Natur och miljö

Eleven bekantar sig med istidens spår, jordmånen och berggrunden. Områden som behandlas är elevens närmiljö, Åland, Finland och Norden. Naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider studeras och beskrivs med hjälp av ämnesspecifika begrepp.

- grundläggande artkännedom i Norden
- enkla näringskedjor
- djur och växters livsmiljöer
- näringsproduktion och matens kretslopp

Omgivningskunskap åk 1-4, ÅLp21

- berg, hav, sjöar och älvar i Norden
- årstiderna, växlingen mellan dag och natt
- jordklotets uppbyggnad

Naturvetenskapligt tänkande

Innehållet fokuserar på att ge eleven grundläggande begrepp för att förklara företeelser och fenomen i vardagen.

- vatten
  - o vattnets egenskaper
  - o aggregationstillstånd
  - o vattnets kretslopp
- luft
  - o luftens egenskaper och sammansättning
  - o luftmotstånd
  - o lufttryck
- fotosyntesen
- väder som fysikaliskt fenomen

Hållbar utveckling

Eleven reflekterar över hur egna val och aktiviteter påverkar eleven själv, andra människor, djurens välmående, naturen och samhället. I den egna närmiljön övas miljövänlig verksamhet och omsorg om andra. I undervisningen lyfts det egna kulturarvet och värdet av mångkulturellt samhälle.

- naturens mångfald
- introduktion till människans levnadsvillkor i övriga världen
- återanvändning och ekotänkande
- introduktion till kemikalier i vardagen
- rening av vatten

Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 3-4

I omgivningskunskapen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att lära sig. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen.

Bedömning av arbetet ingår som en del av bedömningen i alla läroämnen. Elevens arbete och inställning ska beaktas när vitsord bildas och kan till viss del påverka bedömningen både höjande och sänkande. Följande bör beaktas:

- aktivitet och deltagande vid genomgångar och diskussioner
- självständigt arbete enligt instruktioner
- ansvar för hemuppgifter och material.

Omgivningskunskap åk 1-4, ÅLp21

I årskurserna 3-4 är det specifika uppdraget för undervisningen i omgivningskunskap:

- att utveckla elevens intresse och nyfikenhet för de olika delområdena inom läroämnet
- att utveckla elevens förmåga att undersöka, agera och röra sig tryggt och säkert i närmiljön
- att utveckla elevens förståelse för faktorer som stöder hälsa och välbefinnande
- att utveckla elevens grundläggande förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens som anknyter till målet	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4 (utöver att eleven uppnår kriterierna för vitsordet 8 så krävs följande)
Utveckla elevens intresse för de olika delområdena inom ämnet.	Eleven utvecklar intresse för omgivningskunskap.	A, B, C, E, F, G, H		<i>Intresse utvärderas men används inte som grund för bedömning.</i>	
Synliggöra elevens lärandeprocess genom att låta eleven ställa upp mål för sitt lärande samt skapa möjlighet för självutvärdering och kamratrespons.	Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.	B, C, E		<i>Självutvärdering och kamratrespons används inte som grund för bedömning.</i>	

Metoder och arbetssätt

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4
Handleda eleven att formulera frågor om olika ämnesområden och använda dem som utgångspunkt för undersökningar.	Eleven utvecklar förmåga att formulera relevanta frågor.	B, E	Eleven kan med handledning formulera enklare frågor kring behandlade områden.	Eleven kan formulera frågor som anknyter till det behandlade ämnesområdet.	Eleven kan tillämpa egna frågor i enklare undersökningar.
Introducera eleven till naturvetenskapliga mätinstrument och undersökningsredskap.	Eleven utvecklar förståelse för mätinstrument och redskap.	A, C, D, E, G	Eleven kan med handledning använda några mätinstrument.	Eleven kan använda några mätinstrument och redskap.	Eleven kan välja ändamålsenliga mätinstrument.
Handleda eleven att planera, genomföra, dokumentera och utvärdera undersökningar kring bekanta områden	Eleven utvecklar förmåga att planera, genomföra och utvärdera undersökningar.	A, E, D, F	Eleven deltar i gemensamma undersökningar.	Eleven kan genomföra och dokumentera enkla undersökningar.	Eleven kan planera, genomföra och utvärdera enkla undersökningar.

Omgivningskunskap åk 1-4, ÅLp21

enskilt eller tillsammans med andra.					
Handleda eleven att söka information i olika källor, även med hjälp av digitala verktyg samt utveckla elevens förståelse för källors tillförlitlighet och goda nätvanor.	Eleven utvecklar förmåga att söka information samt förståelse för källors tillförlitlighet och goda nätvanor.	A, B, C, D, E, H	Kunskap och förståelse om källkritik, källtillit och informationsökning är medborgerlig kompetens som varje elev har rätt till. Därmed bedöms målet i åk 3-4 endast som uppnått eller inte. För uppnådda kunskaper har eleven förmåga att hitta information ur givna källor och grundläggande förståelse för att källor har olika tillförlitlighet.		
Använda språkutvecklande arbetsätt för att utveckla elevens ord och begreppsförståelse inom ämnets olika områden.	Eleven utvecklar begreppsförståelse inom omgivningskunskap.	A, B, E, F	Eleven har ett enkelt ordförråd inom behandlade områden.	Eleven har en grundläggande förståelse för ord och begrepp inom behandlade områden.	Eleven kan använda korrekta begrepp om behandlade områden.
Ge eleven möjligheter att odla växter och handleda dem i att undersöka deras tillväxt.	Eleven utvecklar kunskap om växtodling och växternas tillväxt.	C, G	Eleven kan med handledning odla växter.	Eleven kan odla växter och undersöka deras tillväxt.	Eleven kan beskriva arbetsmoment i växtodling.
Säkerhet och samhälle					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4
Handleda eleven att utveckla förståelse för demokratins grundprinciper och barnkonventionen.	Eleven utvecklar förståelse för demokrati och barnkonventionen.	E, H	Eleven kan ge exempel på demokrati i sin närmiljö.	Eleven kan med enkla ord beskriva vad demokrati innebär.	Eleven känner till barnkonventionens innebörd.
Uppmuntra eleven att handla på ett ansvarsfullt och säkert sätt i alla aktiviteter i sin närmiljö samt diskutera mobbning och mobbningsförebyggande arbete.	Eleven utvecklar förståelse för ansvar och säkerhetsaspekter i alla aktiviteter i sin närmiljö.	C, E, H	Eleven kan följa enkla säkerhetsanvisningar.	Eleven kan beskriva några säkerhetsaspekter och ansvar i sociala situationer i skolan.	Eleven kan motivera några säkerhetsaspekter i skolan och kan beskriva sin roll i sociala situationer.
Handleda eleven att utveckla förståelse för eld och brand samt grunderna i första hjälp.	Eleven utvecklar förståelse för eld och brand samt grunderna i första hjälp.	C, H	Kunskap om säkerhet kring brand och olyckor är vardagskompetens som varje elev har rätt att få samma förståelse för. Därmed bedöms målet endast som uppnått eller inte. För uppnådda kunskaper har eleven grundläggande förståelse för hur eld uppkommer och släcks samt första hjälp.		

Omgivningskunskap åk 1-4, ÅLp21

Handleda eleven i geografisk kunskap och grundläggande namngeografi samt utveckla förståelse för kartor och symboler.	Eleven utvecklar kunskap inom geografi och förståelse för kartor.	A, C, D, E, F	Eleven kan Nordens länder och huvudstäder.	Eleven kan hitta centrala geografiska platser i Norden på en karta.	Eleven kan tolka viktiga kartsymboler och har en uppfattning om skalor på kartor.
Natur och miljö					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4
Vägleda eleven att identifiera organismer i närmiljön och utveckla förståelse för deras livsmiljöer.	Eleven utvecklar kunskap om organismer i närmiljön.	A, B, C, E	Eleven känner igen och kan namnge några organismer i närmiljön.	Eleven känner igen, kan namnge och beskriva egenskaper för de vanligaste organismerna i närmiljön.	Eleven kan beskriva organismers livsmiljöer.
Handleda eleven att utveckla förståelse för allemansrätten och uppmuntra hen att följa den.	Eleven utvecklar förståelse för allemansrätten.	C, H	Eleven känner till allemansrätten.	Eleven kan i stora drag beskriva allemansrätten.	Eleven kan motivera delar av allemansrätten.
Utveckla elevens kunskaper kring jordens uppbyggnad och sambandet mellan solen, jorden och tid.	Eleven utvecklar förståelse för jordens uppbyggnad och sambandet mellan solen, jorden och tid.	C, E, H	Eleven kan förklara hur dag och natt uppstår.	Eleven har en grundläggande förståelse för jordens uppbyggnad och sambandet mellan jordens rörelse och tid.	Eleven kan beskriva sambandet mellan jordens rörelse och dygn och årstider.
Naturvetenskapligt tänkande					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4
Undervisa eleven i vattnets kretslopp.	Eleven utvecklar förståelse för huvudprinciperna för vattnets kretslopp.	E, H	Eleven känner till vattnets kretslopp.	Eleven kan redogöra för huvudprinciperna för vattnets kretslopp.	Eleven kan beskriva vad som påverkar vattnets kretslopp.
Handleda eleven att utveckla förståelse för vattnets aggregationstillstånd och samband i vardagen.	Eleven utvecklar förståelse för vattnets egenskaper.	A, C, H	Eleven kan benämna vattnets tre aggregationstillstånd.	Eleven kan förklara orsakssamband gällande vattnets aggregationstillstånd.	Eleven kan koppla kunskap om vattnets aggregationstillstånd till vardagliga tillämpningar.
Handleda eleven att utveckla förståelse för luftens	Eleven utvecklar förståelse för luftens sammansättning	C, E	Eleven kan benämna luftens beståndsdelar.	Eleven kan beskriva fotosyntesens roll för luftkvaliteten.	Eleven kan beskriva konsekvenser av förändringar i

sammansättning och fotosyntesen.	g och fotosyntesen.				luftsammansättning (koldioxidförgiftning, syrebrist).
Kropp och hälsa					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4
Handleda eleven att förstå människans uppbyggnad och livsfunktioner.	Eleven utvecklar förståelse för människans uppbyggnad och livsfunktioner.	C	Eleven kan benämna kroppsdelar.	Eleven kan i huvuddrag beskriva människans uppbyggnad och livsfunktioner.	Eleven kan beskriva människans livsfunktioner mer detaljerat.
Handleda eleven att förstå hur levnadsvanor påverkar den psykiska och fysiska hälsan.	Eleven utvecklar förståelse för vad som påverkar den psykiska och fysiska hälsan.	C, H	Eleven vet att kost, sömn och motion påverkar välmåendet.	Eleven kan beskriva de viktigaste levnadsvanor såsom sömn, mat och hygien.	Eleven kan beskriva följder av osunda levnadsvanor.
Hållbar utveckling					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4
Handleda eleven att utveckla förståelse för det egna ansvaret i hållbar utveckling och lyfta vikten av miljövard samt social hållbarhet.	Eleven utvecklar förståelse för det egna ansvaret inom en hållbar utveckling.	H	Eleven känner till ansvaret inom hållbar utveckling.	Eleven kan ge exempel på hållbara val i vardagen.	Eleven kan beskriva miljöhot i närmiljön.